

מבשר טוב

ס"ג

פרשת האזינו

תשס"ט

לוגאנו

מאמר חיבור השמים והארץ

מטבעם אין אפשרות שום חיבור וקישור בין השמים לארץ, ומשה רבינו פעל אפשרות החיבור ביניהם
שיהיה השפעת מעשים שבארץ עולה לשמים, ובהיפך שפע שמן השמים משתלשל ויורד לארץ

א

הקדמת השאלה בענין דיבור משה עם השמים

האזינו השמים ואדברה, ותשמע הארץ אמרי פי. צריך לדעת, איזה דיבור ביקש משה כאן שישמעו השמים והארץ. ורש"י פירש על דרך הפשט: "האזינו השמים, שאני מתרה בהם בישראל, ותהיו אתם עדים בדבר, שכך אמרתי להם שאתם תהיו עדים. וכן ותשמע הארץ" ע"כ. – ונראה עוד בזה על דרך הדרוש.

ובתנחומא כאן (האזינו ב): " ישעיה אמר (ישעיה א): 'שמעו שמים והאזיני ארץ'. מה ראה ישעיהו לומר 'שמעו שמים'. אלא ללמדך שכל דברי הנביאים שוים, משה אמר 'האזינו השמים', וישעיהו אמר 'שמעו שמים' והאזיני ארץ'. אמר רבי עקיבא: מלמד, כיון שאמר משה את התורה בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חבירו, שאמר 'האזינו השמים'. וראה את הארץ רחוקה ממנו, ואמר 'ותשמע הארץ'. אבל ישעיה שהיה בארץ, וראה שמים רחוקים ממנו, התחיל לומר: 'שמעו שמים', ואחר כך 'והאזיני ארץ', שהיתה קרובה אליו" ע"כ.

ויש לבאר דברי המדרש, ומהות החילוק שמחלק המדרש בין משה לישעיה, שמשה היה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חבירו, וצריך ביאור.

ב

ביאור חילוק נבואת משה לנבואת שאר הנביאים

והנראה בהקדם דברי הרמב"ם ז"ל, בביאור החילוק בין נבואת משה רבינו ע"ה לנבואת שאר כל הנביאים, וז"ל (פ"ז מהל' יסוה"ת ה"ו): "ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים, שכל הנביאים בחלום או במראה, ומשה רבינו מתנבא והוא ער ועומד שנאמר כו'. כל הנביאים על ידי מלאך, לפיכך רואים מה שהם רואים במשל וחידה, משה רבינו לא על ידי מלאך, שנאמר (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו, ונאמר (שמות לג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, ונאמר (במדבר שם) ותמונת ה' יביט. כלומר, שאין שם משל, אלא רואה הדבר על בוריו, בלא חידה ובלא משל. הוא שהתורה מעידה עליו (שם): במראה ולא בחידות, שאינו מתנבא בחידה אלא במראה, שרואה הדבר על בוריו".

"כל הנביאים יראים ונבהלים ומתמוגגין, ומשה רבינו אינו כן, הוא שהכתוב אומר (שמות שם): כאשר ידבר איש אל רעהו, כלומר כמו שאין אדם נבהל לשמוע דברי חבירו, כך היה כח בדעתו של משה רבינו להבין דברי הנבואה והוא עומד על עומדו שלם".

"כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו, משה רבינו אינו כן, אלא כל זמן שיחפוץ רוח הקודש לובשתו, ונבואה שורה עליו, ואינו צריך לכיון דעתו ולהזדמן לה, שהרי הוא מכיוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת. לפיכך

מתנבא בכל עת, שנאמר (במדבר ט) עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם. ובזה הבטיחו האל, שנאמר (דברים ה) 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, ואתה פה עמוד עמדי', הא למדת שכל הנביאים כשהנבואה מסתלקת מהם, חוזרים לאהלם שהוא צרכי הגוף כולם כשאר העם, לפיכך אין פורשין מנשותיהם. ומשה רבינו לא חזר לאהלו הראשון, לפיכך פירש מן האשה לעולם ומן הדומה לו, ונקשרה דעתו לצור העולמים, ולא נסתלק מעליו ההוד לעולם, וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים" עכ"ל.

וביאור נפלא ביסודות דברי הרמב"ם הללו, למדתי בתורת זקני הק' זי"ע בדברי בינה שאצל משה רבינו ע"ה הארץ והשמים היו באותה בחינה, והכוונה שכשהיה בשמים לא היה משתנה ממה שהיה בארץ, אלא באותה בחינה ממש שהיה בארץ יכול להיות גם בשמים. שהשמים והארץ לא היו אצלו כשני בחינות שונות, כמו הים והיבשה, או עולם אחר שונה. כי היה כל כך בתכלית זיכרון הרוחני, שהיתה הארץ אצלו באותה בחינה כשמים. ולכן כשעלה לשמים לא היה משתנה בכלום, שלפי דרגתו היו אצלו שניהם שווים.

ויתבאר בהקדם דברי האבן עזרא (שמות כד, יח) וז"ל: "ויהי משה בהר - שלא ירד. וכתוב על אלה הארבעים יום (דברים ט, ט): 'לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי'. וזה פלא גדול לא נהיה כמוהו לפניו" עכ"ל.

והמפרשים נתחבטו, מהו הפלא הגדול שהאבן עזרא מפליא כל כך במשה רבינו ע"ה, באשר עלה בגופו השמימה לחם לא אכל ומים לא שתה, והרי מצינו הרבה כן, כגון באלהו הנביא ע"ה שעלה בסערה השמימה עם גופו (מלכים ב ב), וכן ברבי יהושע בן לוי ועוד כידוע. ומהו החידוש המיוחד שהיה במשה בזה.

אך אפשר לבאר שחילוק גדול הוא ביניהם, שאלו הצדיקים שבפטירתם מן העולם הזה עלו בגופם השמימה, היה בבחינת פטירה ופירוד מן העוה"ז הגשמי, אלא שנזדכך גופם כל כך עד שנעשה עצם גופם כבחינת המלאכים, ונתהפך הגוף כנשמה, אבל זה היה בכוחם לעשות רק על ידי פירוד מעביות עוה"ז. והתהפכו למדרגה אחרת נשגבה מן האדם, שנעשו כמלאכי עליון. וכעין שהיו צריכים להתרומם מדרגתם ומצבם כדי לקבל הנבואה, כמו שביאר הרמב"ם הנ"ל, שהיה משתנה מצבם כדי לדבר עם הקב"ה.

מה שאין כן משה רבינו שאמרו עליו במדרש (דברים רבה יא, ד): "מהו 'איש האלהים', א"ר אבין מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה האלקים". והיינו שהיה אצלו העוה"ז הגשמי והעולם העליון הרוחני שווה ממש, ומהלך מהכא להתם ומהתם להכא ללא שום הבדל. וזה הזיכרון פלא גדול הוא, שזיכר גופו כל כך עד שהנשמה והגוף היו שוים אצלו, וכשם שמחציו ולמעלה אלקים כן מחציו ולמטה איש.

ומבואר בזה מאוד דברי המדרש שפתחנו, בענין החילוק שבין משה לישעיה, שמשה היה מדבר עם השמים כדבר איש אל רעהו, כי היה מסתובב בשמים ובארץ באותה מידה שווה.

וביאור הענין, כי העולם הזה והעולם הבא הינם שני עולמות שונים בתכלית, והם בהיפוך הגמור זה מזה. ועל דרך דמיון לשבר את האוזן, כאשר האסטרונומים מפליגים לחלל או אל הירח, הרי מוכרחים הם להצטייד בכלים ומכשירים מיוחדים כדי שיוכלו לחיות ולנשום שם, כדרך שחיים הם בעולם הזה, כי עצם החיים שם הם מסוג אחר וענין אחר שונה בתכלית.

ומהאי טעמא כתב בתשובת החתם סופר גבי אליהו הנביא אם אפשר לצרפו למנין כשיורד בעולם הזה, שישנם שתי אופני גילוי אליהו, יש שיורד עם גופו לעולם הזה, שאז דינו ככל האדם וניתן לצרפו למנין וכדומה. ויש שיורד כמלאך בלא גוף, ואז אי אפשר לצרפו למנין, שאינו שייך אלינו.

והיינו, כי בהיותו כמלאך אינו שייך לזה העולם כלל וכלל, והרי הוא מעולם נפרד שונה בתכלית, ואי אפשר לחבר בין שני עולמות הפוכים בתכלית.

וזו היא גדלותו של משה רבינו ע"ה, שכל כך היה מזוכך מכל גשמיות, שהיה מתהלך בעולם הזה ובעולם העליון בתכלית השוויון, ולא היה אצלו שום חילוק בין הגשמיות לרוחניות, ובין העולם הזה לעולם הבא, שהכל היה מזוכך בזיכרון השלם.

ביאור מקרא קודש דפרשה דידן

ביסוד זה נבוא לפירוש פסוקי פרשא דידן, "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי". היינו שזאת פעל משה רבינו ע"ה, לחבר השמים והארץ יחדיו, ויהיו הצדיקים יכולים לדבר כאן כמו שם ושם כמו כאן. ומה שמדברים בארץ יהיה נשמע כמו כן בשמים ממעל, וכן מה שמדברים בשמים יהיה נשמע בארץ.

כי מטבעם של דברים, אין שום חיבור בין שני העולמות, וצריכים להיות נפרדים בתכלית. ומה שמדברים ופועלים בארץ אי אפשר שיתעלה ויתקשר בשמים, ומה שנעשה בשמים אי אפשר לו להשתלשל למטה בארץ, כמו שנתבאר שהינם חלוקים ביסוד מהותם. ורק משה רבינו ע"ה שחיבר תחתונים ועליונים יחדיו כאחד [עי' ב"ח סימן מז], היה יכול לפעול חיבור השמים והארץ זה עם זה, שיהיו קשורים יחדיו, ותעלה השפעה שבארץ למעלה לשמים, ותרד השפעה שבשמים אל הארץ.

ומהאי טעמא נראה שרק משה רבינו ע"ה היה יכול להיות סרסור לנתינת התורה במתן תורה בהר סיני. מכיון שהתורה הק' ביסודה היא רוחנית ונשגבה מאוד, כמו שטענו המלאכים לפניו יתברך (תהלים ח, ב) "תנה הוֹדך על השמים" כדאיתא בשבת (פח:), שסברו שהתורה"ק שייכת לעולם השמימי, ובבלתי אפשרי לה להתגשם ולרדת למטה בארץ. ורק משה רבינו ע"ה שהיו אצלו שווים השמים והארץ, היה בכוחו להוריד תורה רוחנית שמיימית לבני אדם שבארץ, מכיון שגם בשמים הוא היה באותה בחינה כמו בארץ.

ובגמרא שבת (פט.) איתא שהתורה נקראת על שם משה, כדכתיב (מלאכי ג, כב) "זכרו תורת משה עבדי". ואף כי בגמרא שם מבואר טעם שנקראת על שמו עי"ש, אבל כידוע שבעים פנים לתורה, ולפי המתבאר זה מיסוד ושורש עצם קבלת התורה הק' שמיימית מהקב"ה, להוריד תורה שמיימית לארץ לתת אותה לבני ישראל בעולם הזה, זאת רק משה רבינו היה יכול לפעול, ולפיכך שפיר נקראת התורה על שמו.

והנה פעל משה שיהיה בכח בני ישראל לפעול בשמים ממעל עבור בני ישראל בעולם הזה. ועל דרך שכתב זקני זצללה"ה בתולדות אדם קדישא (פרשת ויקרא): "כשיתפלל הצדיק עבור ישראל בעולמות הגנוזים, אזי תפלתו יעלה לרצון לפני השם יתברך בלי שום עיכוב ובלי שום קיטרוג, כי המקטרג אין לו שם שום רעיון והשגה, ואינו יודע ומרגיש כלל בעת שמתפללים שם עבור טובות ישראל" עכ"ל"ק.

והנה זו התפילה, היא תפילה בשמי שמים, ואין לה מיסודה שום קשר לעולם התחתון המגושם. וזה כל עיקר גודל כוחה והשפעתה העצומה לעלות לרצון מיד, כי אין שם למקטרג שום רעיון והשגה, כי שם הוא תכלית הזיכוך ללא שום התגשמות. – וכדי שיועילו תפילות הללו בשביל ישראל למטה בזה העולם, מוכרח שיהיה איזה חיבור בין שתי העולמות, וזאת פעל משה בשירת האזינו דידן.

ובזוהר הק' (ח"ב טז:): "אי לאו בעותא דילן על חיי, לא יתקיימון פלגות יומא בעלמא". נמצא שכל קיומנו בזה העולם הגשמי, אינו אלא מכוח תפילות הצדיקים שלמעלה בשמים, ואם לאו תפילתם בעליונים אין לנו כאן קיום אף לא מחצית היום.

וזאת פעל משה רבינו עליו השלום: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי", לחבר השמים והארץ, שישמעו בשמים דיבורים ותפילות שבארץ, ובארץ ישמעו ויפעלו תפילות ודיבורים שבשמים.

ובספה"ק לקוטי תורה למגיד הק' מטשרנוביל זצללה"ה, וזל"ק (הדרכה ב): "צריך להאמין באמונה שלימה, כשאדם מנענע אפילו באצבע קטנה מנענע עולמות עליונים רוחניים, כמו שאמר הבעל שם טוב ז"ל, וצריך להבין כי כל אדם כלול מכל העולמות, ודי למבין" עכ"ל"ק.

הרי לפנינו מכמה וכמה מקורות, חיבור שני העולמות יחדיו, שאפשר מן הארץ לנענע עולמות עליונים רוחניים, וכמו כן מן השמים להשפיע על הארץ. וכל זאת נפעל במאמר משה בפרשא דידן, שבכח חיבורו בעצמו עם השמים והארץ יחדיו בשווה, היה בכוחו לחבר שניהם יחדיו בשביל ישראל לדורות עולם, שיהיו השפעות שמים וארץ נובעים ומשתלשלים מזה לזה.

ואילולי תפילתו ובקשתו של משה לפעול זה החיבור, לא היה שייך להתפלל ולדבר דיבורי תורה מן הארץ לשמים, וחלילה לא הוי סלקא לעילא אורייתא וצלותא של ישראל לתתא. ובודאי לא באופן כזה שיוכלו להשפיע ולשלוט בשמים, כענין שאמרו (מועד קטן טז:) בפסוק (שמואל ב כג, כג): "אמר אלקי ישראל, לי דבר צור ישראל מושל באדם, צדיק מושל יראת אלקים. מאי קאמר, אמר רבי אבהו: הכי קאמר, אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם, מי מושל בי צדיק, שאני גוזר גזרה ומבטלה". ובירושלמי ברכות מבואר שאין תפילה הולכת ריקם, יש שנענה מיד ויש לאחר זמן וכו'. – ועל כל פנים כל תפילה שבארץ פועלת בשמים, ולא רק בקשת רחמים שיעשה הקב"ה חסד ורחמים בארץ, והוא מוכרח ממה שאמרו (זוה"ק ח"ג ז). ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, והרי שממש פועלים ומשפיעים מן הארץ לשמים.

וכן בהיפך לא היו הצדיקים מלמעלה יכולים להשפיע שפע קדשם לישראל למטה, כי אין בין שני עולמות הללו שום חיבור וקישור. ורק בעבודתו של משה בזיכוך העצום, שחיבר ביניהם וזיכך מן הארץ כל הגשמיות והעביות שיש בה, עד שנעשה הארץ בהירה אצלו כמו השמים, לכן היה יכול לפעול חיבור זה שבין השמים והארץ ודו"ק.

ויהא רעווא שיתבער הרע והגשמיות מן העולם ויזדכך כל העולם לעולם שכולו טוב, כעצם השמים לטוהר, ויתחברו עליונים ותחתונים יחדיו והיה המשכן אחד בביאת גואל צדק בב"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com